

Săgetătorul

Nr. 1025 ■ 4-10 iulie 2017 ■ Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul”

Simbolul unei mari victorii*

Istoria românilor este istoria confruntării victorioase a neamului românesc de-a lungul a două milenii cu câteva apocalipse cășunate peste noi și obligându-ne să ne adunăm toate puterile și să desfășurăm un adevărat geniu spre a nu fi nimiciți de ele.

Istoricul Ferdinand Lot, într-o carte din 1937, a intitulat un capitol întreg – e adevărat cu alt înțeles – „O enigmă și un miracol istoric – poporul român”. Era vorba acolo de mult discutata problemă a continuității noastre la nord de Dunăre și Gheorghe I. Brătianu i-a răspuns într-o carte celebră. Dar enigma și miracolul erau cu totul altele: era ieșirea noastră ca popor neolatin și singur purtător al numelui strămoșilor romani dintr-un mileniu de năvăliri barbare și de stăpâniri străine. Era pășirea noastră din cel mai adânc anonim, direct pe scena istoriei universale, fiind cel mai numeros popor din acest spațiu sud-est european și dovedindu-se capabil de a doua zi să-și facă o țară numită **românească** ce urma să adune între hotarele ei – așa cum spunea Nicolae Iorga – pe toți vorbitorii limbii române. Ceea ce nu se va întâmpla decât peste șase secole, dar „programul” era dat în însuși numele ei încă din 1330, de când la Posada noul stat întemeiat de Basarab I intră în cartea istoriei universale.

Aberația cumană este contrazisă tocmai de faptul că presupușii cumani în cap cu șeful lor n-au numit-o *Cumania*, precum francii Franța și rușii Rusia, ci **Țara Rumânească**, numele cu care apare în cel mai vechi document de limbă românească ajuns până la noi – *Scrisoarea lui Neacșu* din 1521, adică din anul când se ridicaseră monumentul de la Curtea de Argeș urmat de Mitropolia de la Târgoviște.

Această victorie asupra desfășurării lucrurilor în mileniul așa-zis obscur, acest stat românesc urmat curând de cel de pe versantul estic al Carpaților și hotărât a dăinui împotriva tuturor încercărilor și adversităților pe care le-a avut de înfruntat, a fost întâia noastră **mare victorie**.

A doua va fi aceea simbolizată de monumentul a cărui jumătate de mileniu o sărbătorim azi în

Academia Română și despre care urmează să spun câteva cuvinte în sfertul de oră alocat cu prilejul celei dintâi vorbiri de care m-am învrednicit sub bolțile acestei ilustre instituții.

A treia a fost cea de la 22 Decembrie 1989, când la București s-au prăbușit porțile iadului cu care neamul românesc s-a angajat într-o luptă pe viață și pe moarte de-a doua zi după așa-zisa Revoluție din octombrie, între ale cărei obiective s-a numărat încă de la naștere, cu Lenin și Bela Kuhn, desființarea României Mari. Dar n-a fost să fie, vorba lui Constantin Noica. A fost să dispară tocmai unul din acei monștri ai istoriei universale de care a vorbit prima oară Dimitrie Cantemir în genialul său opuscul despre *natura fizică a monarhiilor*.

Mănăstirea Argeșului

Acum, când ne-am adunat în această aulă unde au răsunat vocile tuturor celor ce au făcut să fie România de la 1918 și au reușit apoi să o scoată, câtă a mai rămas, din ghearele ursului în care au împins-o câștigătorii celui de al Doilea Război Mondial și părtașia lor timp de aproape o jumătate de secol cu „imperiu răului”, noi trăim – după convingerea aproape unanimă – cel mai primejdios ceas din întreaga noastră istorie. Este ceasul în care se lucrează fără odihnă să pierim ca neam, iar pământul să ni se tragă asemeni unui preș de sub picioare. Este ceasul

când însăși Academia Română a ajuns să fie batjocorită pentru curajul de a rosti clar ce se întâmplă cu noi.

Dar tocmai de aceea, întorcându-ne la ce a fost a doua mare victorie din istoria românilor, aceea pe care o sărbătorim azi prin simbolul de la Curtea de Argeș, trebuie să nu ne pierdem nădejdea că dacă nu noi, cei ajunși în preajma plecării, dar poate că și unii dintre noi, de ne va mai da Cel de Sus câțiva ani, vom trăi să vedem cea de a patra victorie, al cărei simbol, asemănător cu cel de la Argeș, se înalță cărămidă cu cărămidă, în pofida opintelilor Marelui Degradant de sub pământ (cum l-a numit André Malraux pe diavol) și ale urdiei sale de la suprafață.

Monumentul de acum 500 de ani a avut rostul să eternizeze amintirea victoriei scrise atunci de neamul românesc în istoria universală: faptul că numai noi, în frunte cu cea mai mare personalitate a vechii noastre istorii, domnul zugrăvit la Cozia ținând pe brațe împreună cu fiul său nu doar o biserică, ci însăși Biserica, acoperită la sudul Dunării de diluviul islamic, numai noi am reușit să rămânem în afara unei stăpâniri otomane de o jumătate de mileniu care decretase că cine mai trage clopotele și mai ridică lui Hristos o biserică mai înaltă decât un turc călare își lasă acolo capul.

Răspunsul neamului românesc dat celor ce s-au substituit vechilor imperii ale Bizanțului, Bulgariei medievale și Serbiei lui Ștefan Dușan, a fost această cea mai strălucită, mai vestită și mai admirată ctitorie a istoriei noastre voievodale. Ctitorie în care meșterii lui Neagoe Basarab au folosit ca material de sinteză chiar și ceea ce începuse să creeze imperiul pe care neamul turcesc avea să-l țină în istorie drept cel mai longeviv după al Romei și Bizanțului.

Catedrala de la Curtea de Argeș a lui Neagoe Basarab a venit să încununeze cei 122 de ani trecuți de la epocala victorie de la Rovine din 17 mai 1395 care a hotărât nu doar soarta noastră, a celor din sud-estul european, ci și soarta Italiei, întrucât acest eveniment de impact universal a creat seria istorică ce a dus la stoparea primei ofensive otomane asupra Occidentului, care ar fi putut să-i croiască și Italiei soarta Bulgariei, lipsind-o astfel de puțința de a da omenirii Renașterea.

Dan ZAMFIRESCU

(continuare în pagina 8)

„Săgetătorul”, peste mări și țări...

Vavila Popovici

Scriu aceste rânduri temându-mă că nu voi reuși să găsesc cuvintele potrivite pentru a-mi exprima admirația față de scriitoarea Vavila Popovici - romancieră, poetă, publicistă, eseistă și memorialistă, stabilită pe pământ american. Nu o cunosc decât din cărțile sale, din articolele și eseurile pe care le semnează în „Săgetătorul” ori din alte surse. Iată cum o descriu cei care o prețuiesc:

Cristina Onofre, poetă: „Un cer de liniște inspiră această ființă. O liniște fără cusur. Când ne întâlnim ne spunem

cuvinte izvorâte din inimă, cuvinte și stări de prietenie, fără a fi prietene, după regulile prieteniei, în sensul că ne întâlnim rar. Îmi amintesc cu plăcere și cu emoție de lansările de carte la care participam și, desigur, la cele care m-a onorat cu prezența. O îmbrățișez cu drag”.

„O cunosc pe doamna Vavila de peste 30 de ani. O citeș de atunci și o prețuiesc; am publicat-o în «Săgetătorul» și în revista «Argeș», îmi spune directorul Filarmonicii Pitești, Jean Dumitrașcu, fost redactor-șef al revistei „Argeș”.

Seniorul culturii argeșene, prof. Mihail Ghițescu, vorbește despre „o scriitoare desăvârșită, o iubitoare de oameni, de familie și de plaiurile românești. A plecat în America la fetele ei stabilite acolo, fiindcă rămăsese singură. A stărnit în lumea literară nu doar admirație, ci și invidie. Sunt multe de spus”...

Prof. Vasile Ghițescu: „Doamna Vavila Popovici? O femeie de o sensibilitate deosebită, onestă, cu un dezlăsat simț artistic, deși a lucrat ca inginer chimist”.

Acestea fiind însușirile OMULUI botezat întru Hristos cu numele Sfântului Vavila, portretul literar al SCRIITOAREI este oglindit în paginile recentului volum „Antologie selectivă a referințelor” (Ed. Singur - Târgoviște). Cititorii pot afla locul și rolul scriitoarei Vavila Popovici în

literatura română din comentariile critice ale autorilor din țară și din Occident, preluată și din presa argeșeană: Allora Albulescu-Șerb, Vasile Ghițescu, Renata Alexe, Catrinel Popescu, Amalia Constantinescu, Diana Popescu, Cristian Constantin, Mirela Neagoe, Traian Gărduș, Roxana Trășculescu, Marian Barbu. Eseurile Maestrului compozitor, dirijor, poet și muzicolog Doru Popovici, suflet mare și generos, prieten al „Săgetătorului”, și ale directorului-fondator al publicației, prof. Mihai Goleșcu, sunt pe măsura reputației sale.

Eseurile din „Săgetătorul” au apărut și în publicațiile occidentale (*Lumea Românească*- Michigam, SUA, *Armonia*-Carolina de Nord, SUA, *Occidentul românesc*, Spania, *Pro Diaspora*, Germania, *Observatorul*, Canada, *Clipa*, California, SUA, etc.), ceea ce înseamnă că suplimentul cultural al cotidianului „Argeșul” a devenit cunoscut în lumea publicisticii europene, dar și pe continentul american. Iată cum doamna Vavila Popovici, care-și scrie cărțile doar în limba română, deși e cunoscută imbatabilă de limba engleză, se poate numi unificatoare publicației noastre cu cele occidentale.

„Voi scrie românește pentru că așa m-am născut și așa voi muri, vorbind și scriind pe limba sufletului meu. Limba

română este spațiul în care mă simt bine. Încerc pe cât e posibil să fiu utilă, să amintesc prin scrierile mele adevăratul spirit românesc care poate fi exemplar în lume”, se destăinuia într-un interviu pentru revista „Mesagerul Românesc”. Spirit românesc pe care româna îl duce în diferite alte țări ale continentului (Germania, Belgia, Spania, Danemarca, Israel, Italia) atât prin articole și eseuri de o mare încărcătură morală, filozofică, istorică, religioasă, socială, educativă, cât și prin numeroasele volume pe care le scrie în limba lui Eminescu.

Când dorurile și amintirile legate de părinții care i-au asigurat o copilărie fericită și ferită de răutățile vremurilor, dor și de locurile și oamenii pe care i-a cunoscut dau năvală în casa sufletului său, scrie poezie, fiindcă „poezia alină, îmblânzește trecerea anilor, face viața mai suportabilă”. Când tristețile îi creează stări de neliniște, sunetul muzicii îi mângâie inima, interpretând la pian melodii romantice din repertoriul românesc și universal. Este astfel confirmată reflecția poetei-publiciste, Dorina Mihai Moise, cu ocazia unui medalion literar-muzical consacrat scriitoarei, la Centrul Cultural Pitești: „Lumea zilelor noastre are o imperioasă și urgentă, evidentă și profundă nevoie de vibrațiile îndreptătoare și

Să dăm seamă

Un roman erotic și exotic

Mihai Epure este originar din Gliganu, comuna Rociu. Diplomat de carieră, în anii '80 a fost atașat cultural și de presă la Ambasada României din Japonia. A revenit de la post cu o dragoste mare față de cultura niponă, cunoscând acolo multă lume bună, inclusiv familia imperială. A scris mai multe cărți de poezie, de studii despre cultura și arta de la Soare Răsare, dar și un roman erotic și exotic.

Dor de Sakura (Editura Destine, București, 2016) de Mihai Epure este un roman cu totul insolit în literatura română. O dată, prin locul și timpul acțiunii: Japonia din perioada interbelică. Încă o dată, pentru că pare o ficțiune – ca la Balzac – unde conviețuiesc personaje reale și plasmuite deopotrivă. În sfârșit, încă o dată, prin romantica poveste de dragoste dintre două personaje aparținând a două culturi și religii și civilizații total diferite.

Generalul George B. (ăgulescu) este atașat militar al Ambasadei României la Tokyo. Este un om amabil, deschis, cultivat, cunoscător al tradițiilor, mitologiei și culturii japoneze, om de o civilitate impecabilă. Dar, înainte de toate, este un patriot desăvârșit, „luptătorul constant pentru promovarea ideii naționale și pentru unificarea forțelor românești risipite sub prea multe steaguri...”, cum îl prezintă ziarul *Universul* la plecarea lui în misiune.

Romanul redă o poveste de dragoste „în eternitatea iubirilor interzise”, o poveste de dragoste interzisă, între diplomatul român și Akiko-chan, cea „cu părul ei negru ca de abanos”, semănând cu figurina Amaterasu, zeița soarelui la niponi, cea care se află la baza întemeierii Țării Soarelui Răsare, Akiko cea supranumită în roman Sakura (floarea de cireș); interzisă prin diferența de vârstă de peste trei lustri, dar și prin faptul că cei doi erau căsătoriți, nu în ultimul rând prin diferențele aparent insurmontabile dintre lumile cărora le aparțin cei doi.

Finețea țesăturii narative, propensiunea spre admirarea naturii și arhitecturii nipone, spre minunile culturii orientale, lirica diafană, portretele și peisajele în peniță fină – toate acestea fac din roman o operă unică la noi prin exotismul său.

Dumitru Augustin DOMAN

alinoitoare ale poeziei și muzicii. Un mare impas pentru calitatea trăirilor noastre îl constituie îndepărtarea de feroarea și entuziasmul pe care îl pot întreține și formula artei frumoase.”

Având educație creștinească, doamna Vavila participă la liturgiile Bisericii Ortodoxe din orașul Durham NC, alături de comunitatea românească. Într-o sântă zi de duminică, în ianuarie 2014, le-a vorbit enoriașilor despre viața și opera lui Eminescu. Recitând în liniștea sfântului lăcaș din versurile marelui poet, ne putem închipui că și îngerii îi vor fi dat ascultare.

Gheorghe MOHOR

Primim la redacție

Stimate
domnule director,

Recunosc sincer, de când mă ocup de problema rezistenței armate anticomuniste din fostul județ Muscel, m-a frapat ignorarea crasă de către presa argeșeană și nu numai a primului grup (cronologic: 1948-1949) înființat și condus de lt. col. câmpulungean martir Gheorghe Arsenescu.

Un grup cu 4 persoane executate, circa 100 persoane condamnate penal și internate administrativ (inclusiv 14 femei, plus fiica lui Arsenescu, la vârsta de 5 ani, martoră arestării acestuia împreună cu numeroasa familie a gazdei, Apostol Postoaca).

De ce? Mi-e greu să explic. Poate faptul că acești oameni au fost mult mai discreți, mai modești, decât cei din zona Nucșoara.

Din acest motiv, în anul dublei comemorări Arsenescu (110 ani de la naștere/1907; 55 ani de la execuție/29 mai 1962, cu doar 2 zile înainte să împlinescă 55 de ani!), am inaugurat la Câmpulung un ciclu de conferințe comemorative.

Episodul 1 (24 mai 2017) a fost dedicat celor 4 persoane executate în perioada 1950-1962 (1 civil/fără proces; 3 militari, dintre care 2 activi, plus Arsenescu/deblocat, adică epurat). Suplimentar față de cei 16 din grupul condus inițial tot de Arsenescu și apoi de frații Toma și Petre Arnăuțoiu, executați în aceeași zi din anul 1959.

Demn de remarcat, și chiar suspect, este faptul că pe crucea din cadrul complexului monumental „Zidul Roșu”, aflat mai jos de Mausoleul de la Mateiași, scrie limpede „NUCȘOARA”, fiind trecute peste 150 de nume din respectiva zonă, în timp ce de la Câmpulung și din zona limitrofă apare doar numele lui Arsenescu.

Este limpede faptul că pentru inițiatorii complexului monumental „Zidul Roșu” NU EXISTĂ EROI AI REZISTENȚEI CÂMPULUNGENE, adică cei circa 100 de condamnați penal și internați administrativ, cu fișe matricole penale postate pe site-ul IICCMER.

În ceea ce mă privește, cu resursele modeste de care dispun, fac tot posibilul ca ȘI CÂMPULUNGENII SĂ REINTRE ÎN MEMORIA COLECTIVĂ.

Doresc ca și dvs., prin intermediul ziarului „Săgetătorul”, să atrageți atenția asupra acestei NEDREPTĂȚI FLAGRANTE.

Nu este normal ca la Timișoara, de exemplu, să existe străzi cu numele unor conducători militari ai rezistenței armate anticomuniste, iar la Câmpulung să nu existe strada „Martir Colonel Gheorghe Arsenescu”. E orașul în care până și plăcuțele de semnalizare a străzii „Haiducii Muscelului” lipsesc de 5 ani, cu toate demersurile mele, oficiale și neoficiale, către Primărie și Consiliul Local.

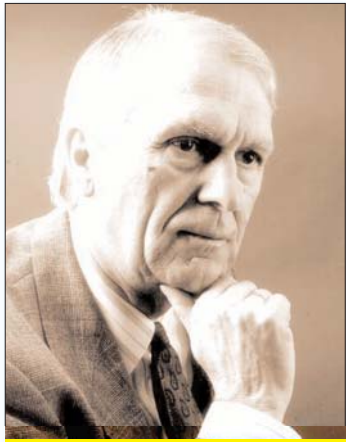
Nesimțire sau rea voință? Eu cred că ambele.

Cu același respect pe care îl am față de dvs. de la prima noastră colaborare,

Radu PETRESCU-MUSCEL

P.S. Episodul 2 (28 iunie 2017) a fost dedicat EROINELOR, femeilor care i-au ajutat pe Arsenescu și pe oamenii acestuia, cu consecințe dramatice: de la internarea administrativă și condamnarea la 10 ani de temniță grea a Mariei Arsenescu Buduluca și până la schingiuirea bestială a Elenei Stanciu Postoaca, fiica ultimei gazde a colonelului Arsenescu (fiind arestați împreună), soldată cu înnebunirea acesteia, fără să-și mai poată reveni vreodată. Aveau împreună o fetiță, martoră, la vârsta de 5 ani, a lovirii cu brutalitate și arestării părinților, la 1 februarie 1960.

Viața bate Poezia...

Dan Rotaru

Inevitabil, ca o lege a firii, îmbătrânim toți, mai devreme sau mai târziu, cu trupul sau cu sufletul întâi, depinde de fiecare. Mai frumos sau mai urât, depinde, la fel, de fiecare...

Se spune, îndeobște, că de la naștere avem șanse egale, toți, de a deveni oameni de bază ai generației căreia-i aparținem. În curs de afirmare sau „expirate”, ca să folosesc o expresie cu care am auzit, zilele trecute, un tânăr imberb, categorizând, jignindu-i totodată, o pereche cam de vârsta mea, care-mpărțeau cu el trotuarul, retrăgându-se, dintr-un bun simț caracteristic vârstei, să facă loc exploziei de voci și de râsete cu care acesta își „condimenta”, alături de alți colegi de școală, trecerea...

Chinuit de neliniștile mele, m-am făcut că nu-l aud, nu i-am luat în seamă spusele, iertându-l, în numele tinereții, al crudității vârstei. Dar un „să moară familia mea, ce p... mea!”, degenerând și explodând într-un răget sălbatic, m-a făcut să

La trântă cu vremele

mă revolt în mine. Mă gândeam că poate în familia lui erau și bunici, de vârsta celor care le făcuseră, politicoși, loc să treacă, nemaiputând ține pasul cu ei. Bunici pe care specimenul din fața mea îi pângărea, inconștient desigur, dar bravând în fața prietenilor, hărâzindu-le, și rugându-se pentru asta, moartea... Sincer, mi s-a făcut milă de el, și tare aș fi vrut să-i știu părinții, bunicii pe care-i hulea ca un demenț și-i trimitea în moarte. Îi compătimeam pe acești părinți, dacă, din întâmplare, mi-ar fi fost dat să-i cunosc...

Întâmplarea a făcut ca, exact în după-amiaza acelei zile, să întâlnesc un bun și apropiat prieten: **doctorul Ilie Stanciu**, drag inimii mele nu atât pentru cuvintele de laudă la adresa celor scrise de mine („Abia aștept ziua de marți, să vă citesc”, mi-a spus, ca un salut, la prima vedere), cât pentru ceea ce a reprezentat și reprezintă pentru lumea medicală argeșeană. Deși nu

i-am fost niciodată pacient, am auzit numai aprecieri din partea foștilor pacienți, care îi datorează sănătatea și puterea de a se mișca. Nici nu se uscaseră bine cerneala cu care lăudasem alt doctor, **Despina Bogdan**, din Oradea, că, iată, se ivise ocazia de a mă bucura că am întâlnit un doctor care toată viața a fost întâi **om** și apoi **medic**.

M-a abordat scurt și direct, provocându-mă la un dialog despre responsabilitate, despre morală, toate privite prin prisme diferite, funcție de generația căreia-i aparținem. I-am ascultat păsul, i-am cântărit durerea pusă-n cuvinte și ca „exponent al unei generații”, cum a zis că sunt, am ținut să-l asigur că poate fi fericit că a trăit așa cum a trăit, că și-a făcut datoria de om al timpului său. „Ce ne facem, totuși?”, m-a întrebat. „Noi suntem **expirați**, domnule doctor, i-am spus, cine ne mai ia în seamă spusele, plânsul sau reacțiile? Aparținem altei lumi, altor vremi.

Doi Luceferi

(Sfinții Apostoli Petru și Pavel)

Doă raze prin milenii, peste neamuri strălucesc
Și ne-ndeamnă-n rugi s-alegem drumul candid
creștinesc.

Nu le-a fost ușoară viața, nici lipsită de păcat,
Dar în lupta cu vicleanul, darul sângelui au dat.

Renunțând la tihna vieții și la grabnicul folos,
Au aflat în a lor jertfă, Slava Sfântă-a lui Hristos.

Azi pe bolta înstelată, printre falduri azurii,
Unu-i Petru, altu-i Pavel și trimiț de peste zări
Raze Sfinte de credință și de 'nalte cugetări.

Petru dornic de dreptate, lăudând pe Cei de Sus,
Preaslăvește Strălucirea și dreptatea lui Iisus.
Iar din slovele lui Pavel, câte-a scris cu Har Divin,
Vom desprinde-nțelepciunea și iubirea de Creștin.

Costel GHITĂ

Scriitori, publiciști și folcloriști ai Argeșului

Pro memoria

Sandu D. BARBU

(n. 1 iulie 1932, Cervenia, județul Teleorman)

Inginer electroenergetician; autor, invenție brevetată și aplicată; director tehnic de dezvoltare și rețehnologizare, Întreprinderea de Rețele Electrice Pitești. Prozator.

Studii și lucrări tehnice: *Protecția de distanță a liniilor electrice aeriene cu Relee D III* (1966); *Verificarea montajului contorilor cu două elemente wattmetrice, cu instalațiile în funcțiune, prin diagrama vectorială a curenților*, Editura Tiparg, Pitești, 1959; *Microhidrocentralele pe râurile Limpeda și Topolog*, idem, 1985.

Activitate literară (romane): *Lunca Burnazului*, Editura Tiparg, Pitești, 2001, 2006; *Lumea în schimbare*, idem, 2002, 2007; *Lumea în migrație*, idem, 2003, 2007; *Lumea prometeilor*, idem, 2004; *Lumea fâururilor*, idem, 2005; *Lumea „Epocii de aur”*, idem, 2008.

Constantin MÂNDRUȚĂ

(n. 1 iulie 1957, Sârbii-Măgura, județul Olt)

Ofițer, M.I. Poet, epigramist, editor, redactor, director, revista de umor *AG pe rime*; președinte, Asociația Culturală Gh. Ionescu-Gion, Pitești. Membru, Uniunea Epigramiștilor din România, L.S.R., Filiala Cluj.

Debut: interviu, primul număr al Revistei *Aripi*, Pitești (1972); poezie, revista *În slujba patriei* (1979, București).

Colaborări: *Argeșul (Săgetătorul)*, *Vitorul Argeșului*, *Curierul Zilei*, *Curier Show*, *Observatorul argeșean*, *Jurnalul de Argeș*, *Muntenia*, *Argeș Express*; *Revista Jandarmerei*, *Amurg Sentimental*, *Epigrama*, *Hohote*, *Șpaga*, *Timpul*, *Haz de necaz* etc.

Volum reprezentative: *Urmă de lună* (versuri), Editura Tiparg, Pitești, 2000; *Raze de lună* (poezie și epigramă), idem, 2001; *Poezii și Epigrame*, idem, 2002; *Lumină de Lună* (poezie), Editura Carminis, Pitești, 2003; *Cu și fără arțag* (epigramă), Editura Zodia Fecioarei, Pitești, 2004; *Emanuel* (poezie creștină), idem, 2005; *Cu satira printre noi*, Editura Tip Naste, Pitești, 2006; *Gânduri de cerneală* (poezie), idem, 2007; *Definiții hoate prinse de un jandarm* (definiții rebusistice), Editura Pământul, Pitești, 2008; *Mai aproape de lună*, versuri, Buzău, Editura Editgraph, 2014; *Calendarul sufletului meu. Toamna. Răpiciune*, sonete și rondeluri, Târgoviște, Editura Singur, 2015; *Calendarul sufletului meu. Iarna*, sonete și rondeluri, idem, 2015; *Calendarul sufletului meu. Primăvara*, sonete și rondeluri, idem, 2015; *Calendarul sufletului meu. Vara*, sonete și rondeluri, idem, 2016.

Antologii: *Mozaic umoristic argeșean*, Editura Tiparg, Pitești, 2002, 2004; *Măria Sa, Țăranul*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003; *Cenaclul „Liviu Rebreanu la 55 de ani”*, Editura Zodia Fecioarei, Pitești, 2004; *Ridendo*, Editura Pro Transilvania, București, 2005; *Anuarul Epigramiștilor Români*, Buzău, 2005;

Timișoara, mon amour, culegere umoristică, Timișoara, Editura Eurostampa, 2007; *Brilante literare argeșene*, vol.II - I.N. Vișan - Editura Tiparg, Pitești, 2008 etc.

Premii: Premiul de excelență *Cel mai bun epigramist*, oferit de cotidianul *Argeșul* (1999); Premiul I, Concursul de poezie *Mărțișor*, organizat de ziarul *Curierul zilei* (2000); Diploma Centrului Cultural Pitești (2005); Diploma de excelență *Mihai Eminescu*, acordată de Școala Generală Nr. 11, Pitești (2006); Diploma *Protector al Artelor*, acordată de Primăria și Centrul Cultural Pitești (2007) etc.

Nicolaie OPREA

(n. 3 iulie 1950, Sârbii-Măgura, județul Olt)

Critic și istoric literar, eseist, profesor universitar doctor, conducător de doctorat. Membru, U.S.R.; președinte, Filiala Pitești, U.S.R.

Debut publicistic: revista *Echinoc* (1972).

Colaborări: *Echinoc*, *Argeș*, *Calende*, *Viața românească*, *Familia*, *Vatra*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *România literară*, *Ateneu*, *Astra*, *Ramuri*, *Poesis*, *Euphorion*, *Apostrof*, *Manuscriptum* ș.a.

Debut editorial: volumul *Provinciile imaginare*, Editura Calende, Pitești, 1993.

Volum reprezentative: *Alexandru Macedonski între romantism și simbolism*, Editura Dacia, Cluj, 1999; *Ion D. Sârbu și timpul romanului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000; *Opera și autorul*, idem, 2001; *Timpul lecturii. Selecție de cronice*, Editura Dacia, Cluj, 2002; *Magical în proza lui V. Voiculescu*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002; *Literatura „Echinocului”*, Editura Dacia, Cluj, 2003; *Noaptea de insomnia. Opțiuni literare*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005; *Vasile Voiculescu (monografie)*, Editura Aula, Brașov, 2006; *Sinteze critice*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009; *Arte poetice românești*, Editura Tiparg, Pitești, 2011; *Poetul trivalent*, Editura Tracus Arte, București, 2011; *O istorie a prozei și dramaturgiei românești*, Editura Paralela 45, Pitești, 2011; *Synopsis*, Editura TipoMoldova, Iași, 2013; *Cronica întârziată - între generații*, Editura Tracus Arte, București, 2013; *Revanșa postumă*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2016.

Ediții: D. Țepeneag, *Înscenarea și alte texte*, ediție îngrijită și postfață, 1992; M. Cordon, *Cronică de memorii*, ediție îngrijită și prefață, 1998; P. M. Gorcea, *Eminescu*, volumul III, ediție îngrijită și prefață, 2005 ș.a.

Premii, distincții: Premiul pentru eseu, Revista *Viața Românească*, 1985; Premiul pentru debut în critică, Salonul Național de Carte din Cluj, 1993, pentru volumul de debut, 1993; Premiul pentru critică literară *Frontiera Poesis*, Satu Mare, 1999; Premiul pentru critică și istorie literară, Filiala Sibiu a U.S.R., 2001; Premiul pentru critică literară, Filiala Sibiu a U.S.R., 2002; Premiul internațional *Teatro di Segesta*, Calatafimi Segesta, Italia, 2002; Meritul cultural în gradul de Cavalier conferit de Președinția

României, 2004; Premiul pentru critică literară, Filiala Pitești a U.S.R. pentru anii: 2002, 2003, 2005; Medalia aniversară a U.S.R., cu prilejul Centenarului înființării S.S.R., 2008.

Laura Eveline BĂDESCU

(n. 4 iulie 1971, Buzău, județul Buzău)

Profesor universitar, Universitatea din Pitești; doctor, Filologie; critic și istoric literar, publicistă. Redactor al revistei de cultură *Povestea vorbeii*, Râmnicu-Vâlcea; redactor în regim de colaborare, Editura Paralela 45, Pitești; secretar de redacție al revistei *Studii și Cercetări Filologice*, Seria Limba și literatura română, Facultatea de Litere, Universitatea din Pitești.

Colaborări: *Calende*, *Viața Românească*, *Noua revistă română*, *Buletinul Științific* al Universității din Pitești, Seria Filologie etc.

Volum reprezentative: *Valori stilistice în poezia religioasă a lui Nichifor Crainic*, teza de doctorat, 1999; *Retorica poeziei religioase a lui Nichifor Crainic*, Editura Minerva, București, 2000; *Eseu asupra epistolei medievale în literatura română*, Editura Ars Docendi, București, 2003; *Literatura română veche. Repere semnificative*, Editura Universității din Pitești, 2004; *Epistola medievală în literatura portugheză*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007; *The Bishop's Curse*, Connecticut, Universe, 2012; *Mentalități, retorici și imaginar în secolul al XVIII-lea românesc*. *Cărțile de blestem*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, București, 2013.

Lucrări în colaborare: *Crestomația limbii române literare, Epoca veche 1521-1780*, Editura Universității din Pitești, 2000; *Medalioane universitare. Dicționar*, Editura Universității din Pitești, 2002; *Enganos ao diabo num conto nos extremos da romanidade*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006; *O conto dos enganos ao Diabo nos limites da romanidade*, Lisabona, 2007.

Ediții: Nichifor Crainic, *Iisus prin grâu - 50 de poeme religioase*, antologie, Editura Mihai Dascal Editor, București, 2001; *Gândirea. Poezia de inspirație religioasă*, antologie, în colaborare cu Mihaela Găitânanu, Editura Universitaria, Craiova, 2007.

Constantin ONU

(n. 4 iulie 1957, Pitești, județul Argeș)

Preot; profesor universitar doctor, Facultatea de Teologie, Universitatea din Pitești. Președintele Fundației Sf. Grigore Palama din Pitești; fondator, corala cu transpunere în limbajul mimico-gestual; fondator, comunități de surzi din mai multe orașe românești. Publicist.

Colaborări: *Străjerul Ortodox*, *Vocea Tăcerii*, *Păstorul Ortodox*, *Timotheos*, *Lumină lină*, *Telegraful român*, *Argeșul Ortodox*, *Iisus Birătorul*, *Vestitorul Ortodoxiei*, *Effata*.

Volum: *Comunicare și slujire prin limbajul mimico-gestual*, Editura Universității Pitești, 2003; *Liturghia Sfântului Ioan Gură*

Cronică literară

Pelerinul unor „Biblioteci subiective“

Lecturând cartea Magdei Grigore „Biblioteci subiective scriitori argeșeni” (vol. I, Editura Alean, Pitești, 2016), mă regăsesc într-o ipostază oarecum incomodă: cea ipostază de critic al criticului. Teoretic, fug de condeiul ascuțit al criticii timpurilor noastre, pentru a mă adăposti în călimara spațioasă și tolerantă a cronicarului. Și totuși... o idee din ce în ce mai insistentă nu-mi dă pace: ce s-ar întâmpla dacă într-o zi am dăruii esenței critice haine noi? Cartea Magdei Grigore mă ajută să fac acest lucru pentru că, înainte de a fi critic și istoric literar, Magda devine pelerin al operelor filigranate „disecate” în paginile propriilor cărți. Se refugiază clandestin în condeiul fiecărui autor, pentru a rescrie, împreună cu acesta, pasajul așezat pe masa chirurgicală a criticii. Magda devine un fel de medic, lăsând în urma intervenției sale un text *vindecat*, nu un autor incriminat, în fața unei forme relative de *justiție* literară. Doar așa criticul poate pune în valoare valențele profunde ale propriei creativități. La Magda Grigore regăsim, cu ușurință, aceste valențe pentru că ea însăși pornește dinspre poezie, înspre critică. Pașii săi aleargă nestingheriți după metafore ascunse, în lumina clarului de lună, ca într-o poveste demult uitată...

În postura criticului, Magda pare menită să descopere poezia din inima prozei, așa cum se întâmplă în cazul cărților semnate de acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, prof.

univ. dr. Ion Popescu-Sireteanu, precum și a tinerilor prozatori Claudiu Bârsilă, Cristian Meleşteu și Octavian Dărmănescu.

Sunt convinsă, de altfel, că nici titlul cărții nu este unul aleatoriu, ci din contră – unul sugestiv. O bibliotecă subiectivă (cu ordinea sa impecabilă) înseamnă în același timp un creator, un lector și un critic asumat. Așa o văd eu pe Magda Grigore – întrunind toate aceste ipostaze. Fiecare cuvânt ascunde o cheie spre altul, fie că este vorba de proză, de poezie, de eseu sau de *mitologiile personale* ale Marie-Hélène Febra Brătianu, care ne deschid o ferăstruică spre istoria neamului românesc. „Memoria frunzelor moarte” simbolizează, de fapt, amintirea veșnic vie a rădăcinilor noastre, fie ele și amare (ca să-l parafrazăm pe Zaharia Stancu).

Îmbinând simțul critic cu cel estetic, stilul autoarei se remarcă –

dincolo de acuratețe, profunzime, promptitudine – printr-o precizie de bisturiu tămăduitor. În umbra taciturnă a fiecărei fraze se ivește parcă o așteptare iminentă a poetei cu *inima rubinie, înflorită* „demult / în libertatea tuturor veacurilor de liniște”. Veghea pasului ei printre cuvinte stărnește emoții dense, căutări alerte, lupte încrâncenate între poet și critic, între creator și *legiitor*. Condeiul său format ascunde metafora în turnul propriei creații, pentru a putea reface în liniște drumul invers dinspre stih înspre polemică, fiindcă Magda Grigore stăpânește incredibil de bine atât sentimentul poetic, cât și măiestria unduitoare a criticii. Ea descoperă în structura intimă a scriitorului cea năzuință tainică spre idealism, capabilă să schimbe „lumea și să (re)formeze omul după chipul și asemănarea unor idei”. De aceea *stigmatul* formei critice, abordate de Magda, nu are tendințe sterile, opace, caustice. Poartă mai degrabă pecetea unui stil elegant ca „o metaforă a eului”, ce pornește de la premisa realității cotidiene. Mai mult decât atât, lasă impresia că optează pentru *trezirea* scriitorului din vis, tocmai când acesta tinde să alunece în prăpastie. O trezire voluntară și sigură, dincolo de care se află întotdeauna o continuare sau o reluare a visului, ca în *mitul lui Sisif*. În viziunea Magdei Grigore „scriitorii se înfruntă și se confruntă, se stimulează reciproc, se iubesc sau se dușmănesc, dar construiesc

împreună o lume virtuală mult mai atractivă decât cea în care trăim”. O lume în care nu o pot percepe pe Magda Grigore despărțită prea mult de faldurile metaforei, chiar și atunci când este vorba de sfera milimetrică a criticii.

Personal, am convingerea că i-aș putea recunoaște claritatea și lămuritoarea frazei, chiar dacă aceasta ar fi nesemnă, pentru că „patimile se metamorfozează în sentimente (r)acordate la sfera divină”. Uneori fraza ei poate părea sofisticată, chiar ermetică, dar niciodată aridă sau golită de sens. Și tocmai acest ermetism (ne) deschide poarta visului nevisat al imaginației noastre. Magda este așadar un chirurg (literar) și un poet cu privirea ascunsă în lumina tainică a stelelor. A desface firul operelor, țesut cu atâta grijă estetică în paginile propriei cărți, constituie deja un sacrilegiu. Este destul de dificil să întorci cheile cuvintelor pentru a putea deschide fiecare univers în parte, făcându-l accesibil tuturor – de la îndârjită luptă cu greutatea materiei, până la sacralitatea celor mai înalte sfere sufletești. Cred că pelerinajul clandestin al Magdei Grigore și-a atins scopul, dăruind viață, cu bagheta unei zâne ursitoare, fiecărei opere pe care a așezat-o tainic și ceremonios în propria-i bibliotecă subiectivă. O bibliotecă magică, pe care sper să o transfere peste timp și fiului său.

Amalia Elena
CONSTANTINESCU

Cartea zilelor noastre

Sache, confesiv, interogativ...

E șef la bibliotecă și stă la birou, firesc, printre tomuri. Își pune muzică, meditează, lucrează și scrie. Așterne pe foaie preocupat. De el și de ceilalți. De trecut, prezent, viitor. Îndeosebi de ce ne-o aduce ziua de mâine. E un reflexiv datat la condei. „Imposibila reînnoieră” confirmă și ea, copios. Ieșită-n toamna trecută de sub tipar adună-ntr-o file „confesiuni afective...”. Ca un jurnal cu gânduri duim. Chestii de suflet, de viață, cugetări decente și întrebări pertinente. Influențe rafinate și citate adecvate. Creativ asimilate, chibzuit utilizate...

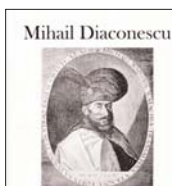
În opul acesta, zic eu, tablestic, Sache e de toate. Sociolog, psiholog, moralist, futurolog. Iubitor de slovă scrisă d-ăl împătimit. Mărturisește, povestește, surprinde și te cuprinde. Manguel și Toffler, Bradbury și Llosa, Pavese și Eco, Gutenberg și Papa Francisc, Mihăilescu, Liiceanu, Cărtărescu, Hurezeanu, Eliade, Șora și alții la fel bănuie cu rost rândurile sale, atractive cert. N-am lăsat din mână cărțuția asta până-am isprăvit-o. Cu incredibil nesaț am citit-o. Chiar dacă-n corectură cam lasă de dorit, în scriitură, însă, grozav m-a ispitit. Mustește de idei, imagini și subtil. Socot că-i pentru minte așa, ca un fitil. Ce-i ține flacăra vie. Discretă filosofie ș-oleacă de poezie. La Sache, în „cărădășie” și-n deplină armonie. Se întrepătrund și sigur pătrund, cultură durând...

De vreți a-l cunoaște în carne și oase, îl găsiți ușor, chiar în „templul viselor”. În Pitești, pe centru, clădirea maro. La parter, pe colț, către miazănoapte. Pian ascultând, citind și muncind. Scrie pe ușă Octavian Mihail Sachelarie. Nume cu renume printre argeșeni...

Adrian SIMEANU

Două cărți monumentale

Distinsul scriitor Mihail Diaconescu, în drumul său spre satul natal Vulturești, a trecut pe la redacția „Săgetătorului”, dăruindu-ne două cărți. Una, a Domniei Sale, monumentală, elegant editată și copertată, „Icoane din trecut și de azi. Portrete, evocări, mărturie”. A doua, „Națunea în stare de veghe. Note și comentarii sociologice la romanul Marii Uniri”, apărută tot la Editura „Magic Print” și consacrată exegetic, de Aurel V. David, romanului „Sacrificiul” în care scriitorul Mihail Diaconescu evocă, epic și simbolic, Marea Unire de la a cărei împlinire se va împlini, la anul, o sută de ani.

„S”

A apărut

Revista „Argeș” nr. 6 (420)

A apărut revista „Argeș” nr. 6, pe luna iunie, cu coperta ilustrată de Ernst Barlach („Artistul în obadă”) și cu texte, majoritatea inspirate, semnate de Gheorghe Grigurcu, Nicolae Oprea, Liviu Ioan Stoiciu, Mircea Bârsilă, Dumitru Augustin Doman, Viorel Nica, Marin Ioniță, Leonid Dragomir, Petru Pistol, Adrian Simeanu, Ioan Florin Stanciu, Ștefan Ion Ghilimescu, Ștefan Găitânuș, Paul Aretzu, N. Georgescu, Ion C. Ștefan, Aurel Sibiceanu, Mariana Șenilă-Vasilii, Mihai Barbu. Poezie semnează, între alții, Elisaveta Novac, Magda Grigore, Cristian Pavel, Ilie Vodăian.

„S”

de Aur pe înțelesul surzilor, idem, 2006; *Liturghia Sfântului Vasile cel Mare pe înțelesul surzilor*, idem, 2006; *Liturghia Darurilor mai înainte sfințite pe înțelesul surzilor*, idem, 2006; *Semnele credinței*, idem, 2006; *Biserica Mavrodolu* (monografie), în colaborare cu Vasile Novac, Editura Dacpress, Pitești, 2007; *Module*, Editura Universității din Pitești, 2007; *Misiunea Bisericii Ortodoxe Române față de credincioșii deficienți de auz și de vedere* (teză de doctorat), Editura Universității din Pitești, 2007; *Liturghierul tradus în limbajul mimico-gestual liturgic românesc*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008; *Simbolistica Semnelor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008; *Dicționar religios al limbajului mimico-gestual*, Editura Universității din Pitești, 2008.

Distincții: iconom stavrofor, din partea Î.P.S. Calinic, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului (1999), Crucea Patriarhală (oferită de P.F. Părinte Patriarh Teoctist, 2001), Fiu al Argeșului (din partea Consiliului Județean, 2007), Diploma jubiliară (din partea Senatului Universității din Pitești, 2007), Crucea Eparhială pentru merite deosebite oferită de Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei, Î.P.S. Epifanie Norocel (2010).

Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

(n. 6 iulie 1923, București)

Parte a copilăriei petrecută în comuna Stolnici, Argeș.

Doctor în medicină, rector al Universității G. Barițiu, Brașov, publicist, membru al U.S.R., al Medicilor Scriitori, Președinte al Societății Scriitorilor de Știință, al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei Române etc.

Lucrări științifice: *Elemente de Anatomie și Fiziologie a Sistemului Nervos*; *Cibernetica* (în colaborare); *Elemente de neurocibernetica* (în colaborare); *Les fondements cybernétiques de l'activité nerveuse*; *Precursori români în cibernetica*; *De la Ampère la Wiener* (lucrare colectivă); *Neurogeriatria*; *Anatomia și în căutarea sufletului*; *Dialoguri despre cele văzute și nevăzute*; *Tratat de geriatrie practică*; *Neuropsihologia postmodernistă*; *Structuri centrale ale sistemului nervos*; *Incursiune în lumea sufletului*. O abordare antropologică, Editura Paideia, București.

Alte lucrări: *Cele Trei Săgeți - Saga Bălăcenilor, destine la confluența cu istoria*, Editura Eminescu, București; *Saga baronilor du Mont*. 900 de ani de istorie politică și militară a Europei, Editura All, București; *Introducere în studiul kabbalei iudaice și creștine*; *Cunoaștere și știință*, Editura Fundației Andrei Șaguna, Constanța; *Saga Bălăcenilor*, Editura Vitruviu, București; *Kabbala, între gnoză și magie*, Editura Miracol, București; *La judecata zilei* (memorialistică), volumele I și II, Editura Ziua, București; *Antropogeneza și geneza culturii* (în colaborare), Editura Ziua, București; *Incursiune în antropogeneza* (în colaborare), Editura Medicală, București; *Gândirea magică, genă și evoluție* (în colaborare), Editura Nemira, București.

Distincții: Membru de onoare al Academiei Române; Doctor honoris causa al Universității Gr.T. Popa din Iași, al Universității din Petroșani și al Universității Ecologice din București; *Crucea Patriarhală*; Laureat al Marelui Premiu al Societății Franceze de Științe Înalte; Meritul Maltez în grad de Ofițer; Ordinul Steaua României în grad de Cavaler; Membru de onoare al Grupului de Acțiune Antidrog - România; Medalia Regele Mihai I pentru Loialitate.

Volum omagial: Ioan M. Copil, *Constantin Bălăceanu Stolnici la 90 de ani*, Editura Pământul, Pitești, 2013.

În prezent, funcționează Școala Gimnazială Constantin Bălăceanu Stolnici, din comuna Stolnici, Argeș.

In memoriam

Gheorghe COTENESCU

(n. 4 iulie 1886, Izvoarele-Voinești, județul Dâmbovița - d. 12 februarie 1965, Stoeniști, județul Argeș)

Stabilit în Muscel din 1912.

Preot, compozitor, militant politic, conferențiar universitar, redactor șef reviste, publicist. Președinte, Asociația Preoților Musceleni; primul secretar, Asociația Cântăreților Bisericești din România; primul redactor șef, revista asociației, *Cultura*. Susținător al grupării anticomuniste *Haiducii Muscelului*, deținut politic. Cător principal, Biserica Stoeniști-Muscel. Membru fondator, Partidul Naționalist-Democrat; președinte, Organizația Muscel.

Colaborări: *Curentul*, *Neamul Românesc*, *Patria*, *Universul*, *Vremea nouă* ș.a.

Mihai TICAN-RUMANO / Michael Tican

(n. 2 iulie 1893, Berevoești, județul Argeș - d. 20 martie 1967, București)

Prozator, publicist, explorator, colecționar de artă.

Volume reprezentative, publicate în țară: *Viața albului în țara negrilor*, Editura Ziarului Universul, București, 1930; *Corrida. Arte, sangre y passion*, idem, 1930; *Lacul cu elefanți*, Editura Cartea Românească, București, 1930; *Peisaje iberice*, Editura Universul, București, 1930; *Dansul canibalilor*, Editura Ziarului Universul, București 1931; *Misterele continentului negru*, Editura Cartea Românească, București, 1933; *Icoane dunărene, Dunărea, Delta și taina bălților*, Editura Ziarului Universul, București, 1933; *Abisinia*, ediția I, Editura Cugetarea, București, 1935, ediția II, Editura Cartea Românească, 1935; *Spania de azi*, ediția I, Editura Cartea Românească, București, 1936, ediția II a lucrării *Spania azi*, București, 1936; *Sub soarele Africii răsăritene*, Editura Cugetarea, București, 1936; *Nopti barceloneze. Barrio chino*, Editura Cugetarea, București, 1937; *Argentina*, Editura Cugetarea, București, 1938; *Lacul cu elefanți*, Editura Tineretului, București, 1957; *Monștrii apelor*, Editura Tineretului, București, 1958; *La vânătoare în Congo*, ediție îngrijită de Mihai Gheorghe Andrieș, Editura Științifică,

București, 1968; *Peste mări și țări*, ediție îngrijită, tabel cronologic și note de Ion Nistor, Editura Pentru Turism, București, 1975; *Hoinărind prin țară*, îngrijitor de ediție, Cuvânt înainte și note - Constantin Darie, Editura Stadion, București, 1971.

A scris mai multe volume în limba spaniolă.

Premii, distincții: Premiul *Steaua Republicii Spaniole*, pentru scrierile sale (1936); Ordinul *Steaua Etiopiei*, în grad de ofițer, distincție decernată de împăratul etiopian.

În prezent, funcționează Școala Gimnazială Mihai Tican-Rumano Berevoești.

Nicolae ENESCU

(n. 4 iulie 1915, comuna Tigveni, județul Argeș - d. 30 decembrie 2009, Curtea de Argeș, județul Argeș)

Profesor, memorialist, fost deținut politic, fondator, P.N.Ț.C.D., Curtea de Argeș. Condamnat la șase ani de închisoare pentru colaborare cu partizanii din Apuseni; eliberat, 1954. Înfățișează și conduce P.N.Ț.C.D. din Curtea de Argeș (1990-1998).

Preocupări literare: foiletonul *File de istorie argeșeană - Memoria lacrimii*, în cotidianul *Argeșul* (2001); volumul *Memoria lacrimii*, Editura Pământul, Pitești, 2007.

Livia POPA

(n. 4 iulie 1936, Călărași, județul Călărași - d. 23 ianuarie 2001, Pitești, județul Argeș)

Profesoară, limba și literatura română; inspector școlar, I.S.J. Argeș; membră, Consiliul de Conducere al Ministerului Educației și Învățământului; publicistă, memorialistă; fondator, Cenaclul literar *Nicolae Labiș*.

Volume proză memorialistică, publicate postum: *Aduceri aminte...*, Editura Treffa, Pitești, 2002; *Aduceri aminte...*, vol. II, Editura Treffa, Pitești, 2006.

Distincții: Distincția de Profesor Evidențiat, oferită de Ministerul Educației și Învățământului (1979).

Ioan VALENTINEANU

(n. 5 iulie 1834, Pitești, județul Argeș - d. 23 noiembrie 1898, București)

Ziarist, traducător, istoric; fondator, director, ziarul *Reforma*.

Colaborări: *Timpul*, *Românul*, *Concordia*, *Dâmbovița* ș.a.

Volume reprezentative: *Biografia oamenilor mari scrisă de un om mic*, București, 1859 și Paris, 1859; *Esiliul românilor în Rusia și Testamentul lui Petru cel Mare*, București, 1896; *Adevărul asupra uciderii lui Barbu Catargiu*, București, 1896; *Alegerea, detronarea și înmormântarea lui Cuza-Vodă*, București, 1898; *Cugetări, maxime și proverbe. Cânturi naționale și politice din toate provinciile române*, antologie, București, 1890.

Traduceri: Paul Feval, *Misterele Londrei*, I-III, București, 1857-1858; Auguste Anicet-Bourgeois și Philippe Dumanoir, *Doctorul negru*, București, 1858.

Margareta ONOFREI

Simbolul unei mari victorii*

(urmare din pagina 5)

În acești 122 de ani Mircea cel Mare și „clonele” sale istorice: Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Radu cel Mare, au așezat treptele pe care s-a ridicat opera lui Neagoe Basarab, în același timp politică și diplomatică, genial literară și genial artistică.

Regretatul Dumitru Năstase, care ne-a părăsit nu de mult, s-a făcut autorul și propagatorul unei teorii istorice care, cu unele nuanțări, are toate șansele să rămână una dintre „cheile” istoriei noastre. Aceea că în fața Imperiului Otoman și ținându-i piept cu sabia în mână, dar găsind și căi de tranzație atunci când nu sabia mai putea vorbi, conform teoriei complementare a domnului academician Răzvan Theodorescu, românii au dat naștere la un veritabil **cripto-imperiu creștin** cu capitale la Târgoviște și București, la Suceava și Iași, având în frunte o seamă de conducători de statură cu nimic inferioară liderilor europeni din Apus sau țarilor pravoslavnicilor de la Răsărit. Aceștia din urmă le-au continuat lucrarea cu puterile specifice teritoriului și populației lor, dar niciodată egalându-i în opera de ajutorare a lumii ortodoxe din Turcoacia, câteva bune secole!

Pornită încă de pe vremea lui Nicolae Alexandru Basarab și a lui Vlaicu Vodă, dobândind însăși condiția *sine qua non* a existenței sale prin epocala victorie militară și politică a lui Mircea cel Mare, această structurare a unei adevărate împărății creștin-ortodoxe în fața celei islamice întinse pe trei continente a devenit o realitate și a conștiinței de sine a românilor, odată cu Ștefan cel Mare. Acesta s-a simțit realmente moștenitor și urmaș al împăraților creștini și a fost salutat în capitala Suceava cu „Trăiască țarul” la întoarcerea după victoria de la Vaslui.

Conștiința de singurii urmași rămași ai celor împinși în amintire de noii stăpânitori ai Peninsulei Balcanice a fost o realitate și părghia morală cea mai puternică a faptelor lui Ștefan cel Mare, împreună cu conștiința sa **europenă** – el fiind poate întâiul mare european.

Dar crunta dezamăgire pe care a trăit-o cu această conștiință europeană l-a făcut să-i scrie cuscruului de la Moscova că mai răi decât păgânii îi sunt creștinii. Iar ca urmare, după 1480, timp de un sfert de veac a renunțat la confruntarea militară (dar nu și cu creștinii regelui Ioan Albert veniți peste dânsul) și va face din cele 30 de biserici ridicate după Putna cetățile apărării și afirmării neamului prin Biserică și cultură.

Această extraordinară moștenire, cultura și arta epocii lui Ștefan cel Mare, a fost încununată de o creație literară în limba slavonă - limba universală de cultură a Răsăritului de tradiție bizantino-slavă - *Letopiseșul de când cu voia lui Dumnezeu s-a început Țara Moldovei* devenit temelia întregii cronistici și istoriografii românești.

Cel care a înțeles lecția marelui contemporan din Moldova a fost Radu cel Mare, care s-a învrednicit, și nu degeaba, de același supranume în Țara Românească. El și-a găsit abia în ultimii ani un admirabil înviator al memoriei sale în istoricul Radu Ștefan Vergatti.

Adevăratul întemeietor al „cripto-imperiului” creștin al lui Dumitru Năstase a fost Radu cel Mare, ctitorul ambițioasei mânăstiri de la Dealu prin care se definea și afirma cu strălucirea artei, proprie Renașterii, însăși condiția specifică a românilor în această parte a Europei.

Radu cel Mare a înțeles că în viitor dănuirea și afirmarea noastră depind esențial de păstrarea comuniunii cu întreaga lume ortodoxă, aflată ca și noi, dar nu la fel ca noi, într-un spațiu peste care se instituisse stăpânirea de lungă durată a unei credințe străine de a noastră, dar cu care vom fi obligați să conviețuim nu se știe câtă vreme, și trebuia să procedăm în consecință. Iar *calea regală* rămasă deschisă românilor era Biserica și cultura și desigur **arta**, devenită miracolul Apusului renescentist pe care se pare că l-a cunoscut el însuși. De aici și primul său act major de sincronizare a noastră cu acest Apus, care a fost introducerea tiparului – marea revoluție a lumii moderne la care Ștefan cel Mare, patronul străluciților caligrafi și miniaturisti de la Putna și Neamțu, nu se gândise.

La fel ca Ștefan cel Mare, el a înțeles să facă din religia creștină a neamului său nu doar poarta spre împărăția veșnică de dincolo de viața aceasta, ci în primul rând puterea dănuirii și înălțării sufletești a acestui neam pe timpul scurtei, dar certe noastre petreceri de sub cer. Și a găsit și adus în țară pe fostul patriarh Nifon al II-lea al Constantinopolului, care a reușit în trei ani să ridice Biserica din Țara Românească acolo unde marelui Ștefan i-a trebuit un sfert de veac.

Această moștenire a lăsat-o Radu cel Mare celui pe care l-a avut sfetnic de taină, ministru de externe și al culturii – fiul lui Basarab Țepeluș crescut de Craiovești, care a realizat sinteza întruchipată de monumentul de la Curtea de Argeș și de perechea sa de slovă: „Întâia mare carte a culturii românești”, cum a numit Constantin Noica *Învățăturile către Theodosie*.

Neagoe Basarab a fost închipuit ca un adevărat împărat în fresca de la Curtea de Argeș poruncită de văduva și de ginerele său Radu de la Afumați. Și a fost realmente împăratul acestui cripto-imperiu, atunci când a năzuit și a reușit să ridice la Curtea de Argeș biserica ce va fi asemuită cu Sfânta Sofia a lui Iustinian, și când a putut face din târnosirea ei la 15 august 1517 cea mai strălucită și grăitoare manifestare a forței și vitalității acestei lumi ortodoxe sud-est europene, reprezentată la ceremonie de toți liderii ei, în frunte cu patriarhul ecumenic, patru mitropoliți și toți egumenii Athosului în frunte cu protosul Gavriil.

Ceea ce s-a petrecut la 15 august 1517 a făcut dovada cea mai categorică a existenței, alături de Ortodoxia înfrântă și supusă de la sud de Dunăre, a unei **ORTODOXII BIRUITOARE**, în stare să susțină cinci veacuri și pe cea din Turcoacia pe multiplele forme de ajutor care i-au servit lui Dumitru Năstase să creeze teoria „Cripto-imperiului” românesc în fața celui otoman.

Cultura și conștiința de sine a românilor au avut șansa și sprijinul de Sus ca între cei veniți atunci la chemarea voievodului să fie și un sârb, sau poate un rus după numele de Măstislavici, aflat în fruntea obștii athonite, Gavriil, protosul sau Protul cum i s-a zis la noi, personaj cu rosturi până la Patriarhia ecumenică, unde a contribuit la salvarea lui Petru Rareș în 1541. Figură de seamă a Ortodoxiei vremii, el și-a asumat să scrie cea mai ilustrată și inspirată hagiografie ortodoxă post-bizantină, închinată patriarhului Nifon al II-lea, dar de fapt glorificând opera ctitoricească a lui Neagoe Basarab și introducând în paginile ei un mesaj descifrat de neuitatul și marele Emil Lăzărescu, dar pe care mi l-a încredințat oral, nemaiaivând putere să-l mai aștearnă el însuși pe hârtie. Anume că *Viața*

patriarhului Nifon de Gavriil Protul este de fapt doctrina succesiunii bizantine a românilor și a datoriei voievozilor noștri de a apăra și a ține în ființă, după modelul lui Neagoe Basarab, ceea ce a rămas vie din ilustra împărăție, prin unica ei moștenire care este Biserica Ortodoxă. Acea impresionantă defilare de ajutoare la toate mânăstirile Athosului, dar și a altora, încheiată cu celebra formulare „ctitor a toată Sfetagora” avea tocmai rostul să teoretizeze și să țină vie flacăra ce luminase și până atunci, de la Vlaicu Vodă și Alexandru cel Bun, dar mai ales prin Ștefan cel Mare și Radu cel Mare, **politica românilor de salvare a Ortodoxiei, politică de care depindea și salvarea lor fizică și sufletească.**

Alături de *Învățăturile către Theodosie* – perechea de slovă a ctitoriei de la Curtea de Argeș – această hagiografie scrisă nu în grecește (versiunile grecești din secolul al XVIII-lea provin din cea românească), ci în slavonă, și tradusă în românește de același genial anonim care pe vremea lui Șerban Cantacuzino a dat glasul limbii române și operei lui Neagoe Basarab, capodopera lui Gavriil Protul rămâne **eternul memento al măreției românești în istoria creștinismului ortodox post-bizantin.**

După părerea subsemnatului, ea nu a fost comandată de Neagoe Basarab – cum s-a tot spus – și nu a fost scrisă în timpul lui, ci după aceea, din inițiative care pot fi discutate, dar cea mai importantă fiind pornită din inima acestui mare contemporan și apropiat al domnului de la Curtea de Argeș, el însuși o personalitate marcantă a epocii cum o dovedește și corespondența cu ardeleanul Lațcu din Mățești, logofătul de la Buda al regelui Ioan Zapolya.

Gavriil Protul ne-a lăsat însuși „reportajul”, de citit peste veacuri, al celor petrecute atunci.

O singură ficțiune hagiografică s-a strecurat și se cere amendată, chiar dacă literar vorbind este o pată de culoare în tablou: povestea despre conflictul care a pus capăt epocalei conlucrări a lui Radu cel Mare cu patriarhul Nifon. N-a existat în realitate niciun conflict. Domnul și patriarhul s-au despărțit în cele mai bune relații, l-a umplut de daruri cu care acesta a ctitorit el însuși la Athos. O spune însuși *Sinaxarul* redactat și aprobat odată cu slujba, la 15 august 1517. Este meritul lui Leandros Vranoussis de a ni-l fi semnalat și de a ne fi trimis la mânăstirea Varlaam de la Meteora să găsim manuscrisul în care se păstrează, dus acolo de ucenicii lui Nifon.

În concluzie: la Curtea de Argeș s-a ridicat prima catedrală închinată mântuirii neamului. Și anume, mântuirea lui de primejdia de a deveni la rândul-i un rob al imperiului islamic timp de câteva sute de ani, fără domni, fără cultură creștină și fără alt viitor decât așteptarea resurecției moderne.

În zilele noastre suntem martori și participanți la înălțarea unei noi catedrale a mântuirii neamului. Ea este menită să amintească generațiilor viitoare că singurul „proiect” existent și pus în practică azi, acela al **distrugerii României și exterminării neamului românesc**, a fost trimis înapoi celui care l-a creat și-l conduce, și pe care Ignățiu de Loyola l-a numit „inamicul naturii umane”. Și că neamul românesc întreg s-a încordat încă o dată, cu ajutorul Celui de Sus, spre a câștiga cea mai mare victorie din întreaga sa existență.

* Text citit în Aula Academiei Române, luni, 3 iulie, la Sesiunea științifică *Biserica mânăstirii Argeșului - jumătate de mileniu (1517-2017)*

Pitești - „domiciliu obligator”

Noblețea care l-a caracterizat toată viața pe George Enescu și i-a călăuzit existența pământească, desăvârșindu-i gândirea și creația și interpretarea muzicală, uimește în posteritate, prin acte și gesturi ultrasensibile – dovezi ale curajului întemeiat pe omenie și credința în Dumnezeu. Caracterul lui super-prob, etica sa profund demnă au convins, deodată cu geniul, numeroșii confrăți din lumea Eutherpei, din România și de pe Mapamond, în împrejurări cruciale, ale căror urmări au edificat spiritul de breaslă deosebit prin umanismul cu care George Enescu s-a născut, a crescut și a slujit MUZICA.

George Enescu

Iubire, iubiri

Una din sutele de scrisori rămase în imensa Corespondență purtată, se înțelege, înainte de oricare, cu iubirea vieții lui, Maria Cantacuzino – devenită din 7 decembrie 1937 Prințesa Maria Cantacuzino-Enescu, alintată Maruca, de regina Elisabeta (care a pictat-o, pe când avea 15 ani, în portretul arhanghelului Gabriel / Gavriil, pe pergamentul Evangheliei ce se părtrează la Curtea de Argeș), de regina Maria, de marile doamne ale Curții de la Peleş, din high-life-ul bell-epoque, în absolut toate epistolele, telegramele, bilețelele, misivele enesiene supranumite „Mon Adoree”, „Mon Princesse”, „Princesse aime”, „Belier” (în antichitate, animal „sfânt”, în contemporaneitate: suflet, inimă), relevă aserțiunea noastră într-un moment istoric în care moralul lui Enescu a strălucit printr-o incredibilă îndrăzneală.

Dovada

Documentul „incriminatoriu” ne este oferit de volumul II al antologiei „GEORGE ENESCU, SCRISORI”, „ediție critică, prefață și note de Viorel Cosma” apărută la „Editura Muzicală în 1981”. Conținutul lui reflectă o cumplită stare de cumpănă în viața muzicianului „Matei Socor (1908-1980), compozitor și dirijor” care „a colaborat cu George Enescu ca dirijor și ziarist. Sub conducerea sa, Enescu a interpretat «Concertul pentru vioară și orchestră» de Harem Hacıaturian. În anii 1935-1937, Matei Socor a publicat un interviu («Dimineața») și un medalion Enescu («Reporter»). Membru al Partidului comunist român din ilegalitate”. Iată actul de curaj și demnitate al marelui nostru George Enescu, față de autoritățile vremurilor care începuseră a-l determina să își părăsească pentru totdeauna Țara natală:

„(București, IX-X 1943)

Domnule Ministru,

Subsemnații ne permitem a vă aduce la cunoștință următoarele:

În lagărul de la Tg. Jiu se află internat de doi ani și jumătate compozitorul Matei Socor, care este slăbit și suferind din cauza regimului alimentar ce suportă și a mizeriei fiziologice în care trăiește de atâta timp.

Este dureros ca un tânăr compozitor de mare talent, cum este Matei Socor, să fie pus în imposibilitatea de a lucra și produce. De aceea vă rugăm să binevoiiți a-l scoate din lagăr și a-i fixa un domiciliu obligator într-un oraș mic, cum e de pildă Pitești, unde să rămână sub observația poliției, dacă credeți că aceasta este necesar, dar unde s-ar putea îngriji și ar găsi condițiile trebuitoare pentru a lucra și a produce, realizând în compoziții muzicale ceea ce are în minte și în suflet.

Precedente în acest sens există și sperăm, Domnule Ministru, că ne veți face onoarea de a admite cererea noastră.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

George Enescu, Em. Ciomac, M. Jora,

Mihail G. Andricu, Const. Brăiloiu

Domniei – sale, Domnului MINISTRU DE INTERNE”

Ministru de Interne era generalul Dumitru Popescu (1883-1970), personalitate de elită a Armatei române în guvernul Ion Antonescu.

Pre-final

Într-o notiță de subsol, Viorel Cosma lămurește astfel o tentativă anterioară textului de față, în fapt prima încercare de a-l scăpa de penitență pe Matei Socor: „Aceluiași Ministru de Interne i s-a adresat Enescu (cu M.G. Andricu și Em. Ciomac) la 10 VIII 1943, solicitând eliberarea din lagăr, dar fără rezultat pozitiv. Prezenta scrisoare însă a dus la revolvarea cazului”. Prin urmare, Matei Socor a fost scos din lagărul Târgu Jiuului, fără a se fi precizat localitatea unde acestuia i s-a fixat „domiciliu obligator”. Piteștiul rămâne în ecuație, fiind aproape de locul nefast pentru Socor.

Enescu lucrează

Tomul „George Enescu – Omagiu”, publicat de Editura Muzicală a RPR, cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani, precizează, la pagina 246, activitatea lui, tangential la scrisoarea din 10 august 1943. Compozitorul – postura de creator, cea mai scumpă lui – la „27 iulie. Termină, la București, partea I din Cvartetul cu pian nr. 2, op. 30”, la „27 august. Termină, la Dorohoi, partea II din același Cvartet”. Cum Socor era moldovean, născut la Iași, în 15 septembrie 1908, iar Ciomac, la Botoșani, în 2 februarie 1890, ardoarea eliberării confratelui lor era de neoprit. Ba chiar potrivită pentru reunirea lor, la casa din Dorohoiul natal, alături de bucureșteanul Andricu, născut la 22 decembrie 1894, și pentru expedierea scrisorii salvatoare la onoratul Minister.

Serghe BUCUR